

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
REMONTU MURU - OGRODZENIA CMENTARZA I
KOSCIÓŁA PARAFILANEGO PW. ŚW. ANNY W DŁUGICH
(GM. CHOCIWEL)**

ADRES: Długie, gm. Chociwel, pow. stargardzki, woj. zachodniopomorskie

ZAKRES OPRACOWANIA: opis obiektu, stan zachowania, program prac konserwatorskich, dokumentacja fotograficzna

AUTOR: mgr Klaudia Czajewska – dyplomowany konserwator zabytków

mgr Klaudia Czajewska
dyplomowany konserwator zabytków
tel. 602 133-347

Dzieło chronione prawem autorskim

Szczecin, 2024

1. OPIS OBIEKTU

Mur okala teren kościoła parafialnego pw. św. Anny w Długiem. Został wzniesiony pod koniec XIX wieku. Posadowiony jest na rzucie wydłużonego trójkąta. Okala teren Kościoła i cmentarza przykościelnego. Wykonany z masywnych kamieni polnych na zaprawie wapiennej z obdaszkiem ceglanym. Obecnie uzupełnienia oraz przemurowania, a także wtórny obdaszek wykonane w zaprawie cementowej co przyczyniło się znacznie do przyspieszenia jego procesu degradacji i destrukcji.

2. STAN ZACHOWANIA

Stan muru jest zły. Wykonane z masywnych kamieni polnych na zaprawie wapiennej z obdaszkiem wykonanym z cementu (wtórny). Kamienie pierwotnie zespolone były zaprawą wapienną, natomiast bieżące uzupełnienia ubytków w murze wykonywano poprzez zastosowanie „mocnej” zaprawy cementowej, która nie jest paroprzepuszczalna, co w efekcie spowodowało jeszcze większe odparzenia, spękania, złuszczenia i ubytki. Cementowa czapa zwieńczająca spowodowała dodatkowe zawilgocenie oraz kruszenie w okresie zimowym. W większości odcinków mur jest całkowity, jednak na jego powierzchni widać liczne odspojenia zaprawy, są też duże dziury i wyrwy, gdzie muru się zapadł. Na powierzchni są wykwity korozji mikrobiologicznej w postaci mchów, porostów i glonów, na czapie w wielu miejscach rosną trawy. Niektóre części obiektu leżą luźno w jego pobliżu. Filary bramne wykonane z czerwonej wypalanej cegły. Cegła, która również pierwotnie była spoinowana zaprawą wapienną, została wtórnie zespolona mocną zaprawą cementową. Spowodowało to liczne ubytki, odspojenia, zawilgocenia, korozje mikrobiologiczną. Brama żelazna, wtórna. Widoczne skrzywienia i ubytki w strukturze, wykwity korozyjne, także złuszczenia i odspojenia się powłoki zabezpieczającej.

3. ZAŁOŻENIA I CELE KONSERWATORSKIE

Celem konserwacji jest zahamowanie procesów niszczących materię zabytkową muru, wzmocnienie jego konstrukcji oraz odsłonięcie pierwotnego opracowania estetycznego. Po przeprowadzonych pracach konserwatorskich zabytek ma pełnić funkcję użytkową oraz stanowić spójny element wraz zabytkowym kościołem. Zastosowane materiały będą miały podobne właściwości fizyko – chemiczne do oryginalnej substancji zabytku, a naprawy będą opierały się na tradycyjnych metodach rzemieślniczych.

4. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

- Korzystać tylko ze sprawdzonych i atestowanych materiałów budowlanych i preparatów konserwatorskich. Przedstawione w dokumentacji nazwy materiałów, urządzeń czy producentów mają charakter wyłącznie poglądowy i mają na celu jedynie określenie parametrów i standardów wykonania przedmiotu niniejszego programu prac konserwatorskich. Autor opracowania nie ogranicza w żaden sposób możliwości wykorzystania innych materiałów czy urządzeń niż wskazane w dokumentacji, równoważnych pod względem technologicznym i jakościowym, po uzyskaniu akceptacji nadzoru konserwatorskiego.
- Prace konserwatorskie powinny być prowadzone ze względów technologicznych przy temp. minimalnej powyżej +5 °C.

4.1.MUR KAMIENNY

1. Skucie wtórnej zaprawy i spoin cementowych. Skuwać należy ostrożnie tak, aby zminimalizować ryzyko wyszczerbień i pęknięć w strukturze kamieni, a także oryginalnych zapraw.
2. Skucie obdaszku wykonanego z cementu.
3. Oczyszczanie lica metodą suchą, ścierno-strumieniową (tj. gumkowanie), która daje dobry rezultat zarówno od strony estetycznej jak i wymogów konserwatorskich, a jej efektywność tkwi w odpowiednio skomponowanym kruszywie. W zależności od rodzaju i stanu podłoża, stosuje się ścierniwa o różnej wielkości frakcji i twardości oraz o różnym kształcie ziaren: piasek kwarcowy, mikrokulki szklane, pył marmurowy i korundowy, soda. Intensywność czyszczenia można regulować ciśnieniem powietrza od 0,2 do 6 bar. Średnica ziaren wynosi od 100 do 20 mikro metrów. Średnica cząstek kruszywa jest dobierana po oględzinach obiektu lub elementu przeznaczonego do oczyszczenia. Czyszczenie na sucho jest metodą bardzo efektywną, umożliwiającą szybką pracę. Należy wykonywać ostrożnie i podczas pracy ciągle kontrolować proces.
4. Dezynfekcja środkiem biobójczym niwelującym grzyby, glony, porosty (np.: Fungith firmy Optolith lub równoważny). Preparat rozprowadzać poprzez natrysk na całej powierzchni. W razie potrzeby zabieg powtarzać 2-3 krotnie.
5. Usunięcie zasoleń metodą swobodnej migracji do rozszerzonego środowiska lub odsalanie za pomocą kompresów (np.: firmy Remmers lub równoważnym)

6. Elementy bloków kamiennych, wymagające uzupełnienia lub wymiany na nowe, odtworzyć techniką kamieniarską, z użyciem materiału kamiennego i zaprawy trasowo – wapiennej (np.: Optosan TrassFuge lub Remmers FM TK M5 lub równoważnej).
7. Partie, które uległy destabilizacji i obłuzowaniu, przez co utworzyły zapadnięcia i przemieszczenia, skorygować metodą murarską przez przemurowania z ponownym osadzeniem.
8. Stabilizacja struktury muru poprzez zespolenie pęknięć i odspojeń metodami tradycyjnymi poprzez przemurowanie. Końcowym etapem stabilizowania pęknięć i rozwarstwień jest wypełnienie powstałych szczelin i pustek zaprawami iniekcyjnymi np. zaprawą iniekcyjną trasową - wapienną zaprawą iniekcyjną (np.: Optosan TrassFuge firmy Optolith lub równoważne).
9. Uzupełnienie i rekonstrukcja spoin zaprawą trasowo wapienną (np.: Restauro-Fuge firmy Keim lub równoważną)
10. Wykonanie obdaszku z zaprawy trasowo – wapiennej (Optosan, firmy Optholit lub innej równoważnej). Ewentualnie można wykonać obdaszek z dachówki ceramicznej czerwonej, co będzie częściowo chroniło mur przed ponownym wsiąkaniem wody opadowej. Obdaszek należałoby umocować na zaprawie trasowo- wapiennej (Optholit). Płytki ceramiczne nadające się do ponownego użycia należało oczyścić, natomiast spękane wyminąć na nowe ceramiczne o takich samych parametrach.
11. Z filarami muru wykonanymi z cegły należy postępować analogicznie jak z kamiennym murem. Cegły oczyścić, zdezynfekować, odsolić, zmurszałe, spękane wymienić na nowe, przemurowywać zaprawą trasowo – wapienną. Należy bezwzględnie skuć obdaszek z cementu i wykonać obdaszek z zaprawy trasowo -wapiennej lub wykonać zostawić obdaszek wykonany z dachówki ceramicznej.
12. Z uwagi, że mur jest narażony na ciągłe zamakanie należy przeprowadzić zabieg impregnacji i hydrofobizacji preparatem głęboko penetrującym przy zastosowaniu pędzlowania bądź natrysku (preparat REMMERS FUNCOSIL WS lub KEIM Lotexan-N lub inny o identycznych właściwościach).

4.2.BRAMA ŻELAZNA

1. Demontaż bramy.
2. Oczyszczenie mechanicznie metodą strumieniowo - ścierną. Należy również doczyścić mechanicznie (papier ścierny, szczotki druciane), elementy bramy, których nie da się zdemontować.

3. Przeszlifowanie powierzchni metalu papierem ściernym o gradacji od 60 do 240.
4. Prostowanie metodami kowalskimi na gorąco.
5. Odtłuszczenie powierzchni obiektów rozpuszczalnikiem organicznym (aceton).
6. Dwukrotne malowanie elementów metalowych dwuskładnikowym strukturalnym lakierem poliuretanowym w kolorze czarnym, strukturalnym. Powinna to być emalia o wysokiej odporności na warunki atmosferyczne, skutecznej ochronie antykorozyjnej dzięki zawartości pigmentów metalicznych i antykorozyjnych oraz bardzo dobrym efekcie estetycznym.

5. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

